

AKTYWNE METODY I FORMY KSZTAŁCENIA

Uczyć się można przez:

- imitację, czyli powtarzanie, trenowanie określonych umiejętności
- modelowanie, czyli podawanie wzorców
- internalizację, czyli zrozumienie, uwewnętrznienie, doświadczenia osobiste

Kursanci to:

- introwertycy- preferują strukturalizowane metody nauczania
- ekstrawertycy- dobrze czują się w sytuacjach kreatywnych, otwartych

Informacje przekazywane są do człowieka trzema kanałami:

- wzrokowym
- słuchowym
- kinestetycznym

Każdy człowiek ma właściwy dla niego preferowany zmysł, którym najlepiej odbiera informacje. Osób o preferowanym systemie sensorycznym kinestetycznym, wzrokowym i słuchowym jest mniej więcej tyle samo. Zapewne i w grupie obozowej, kursowej te proporcje rozłożą się w miarę równo. Tym bardziej należy dołożyć wszelkich starań, aby docierać z treścią zajęć do **wszystkich** receptorów.

Dla **wzrokowców** najlepsze są wykresy, tabele, plansze, teksty zorganizowane. Lubią uczyć się przez pokaz i demonstrację. Lubią opisy, pamiętają twarze i obrazy, zapominają słowa (imiona, nazwy). We wprowadzaniu pojęć ważne jest, aby obrazowi, przedmiotowi towarzyszyła wizytówka z nazwą. Koncentrację burzy im nieporządek i ruch. Sal Ado zajęć musi być przygotowana i uporządkowana, aby nie rozpraszać ich uwagi.! Nie lubią bałaganu, preferują ład i porządek. Zwracają uwagę na estetykę przygotowanych pomocy dydaktycznych, niedbałe pismo lub złe rozłożenie rysunku na planszy może im bardzo przeszkadzać w skupieniu się na treści zajęć. Lubią robić listy rozwiązań (np. burza mózgów) i malować podczas zajęć. Nie lubią dużo mówić. Czasem trzeba stosować podchwytliwe

sposoby wywoływania do odpowiedzi (losy, rundki, rzucanie piłką, odpowiada trzeci osoba w prawo ode nie.. odpowiada osoba z najjaśniejszymi włosami..) Uwielbiają kolorowe pomoce do zajęć- karteczki, różnokolorowe markery, kolorowa chusta itd.

Sluchowcy lubią słuchać innych i siebie. Lubią dialog, rozmowy, dyskusję, ze skupieniem wysłuchają informacji podanej przez radio czy telewizor. Unikają długich opisów, nie zauważają rysunków i wykresów w tekście. W pracy z tekstem poruszają ustami i czytają po cichu. Powtarzają głośno to, co zapisali, warto im umożliwić dyskusje w małej grupie. Dobrze pamiętają nazwy, imiona, zapominają twarze, obrazy. Nie zwracają uwagi na szczegóły, głośno myślą, nucą, rozmawiają podczas zajęć. Lubią pracować przy dźwięku muzyki, ale każdy hałas ich rozprasza. Przygotowując się do zajęć należy zwrócić uwagę na to, aby nie dochodziły niepożądane dźwięki (odgłosy z boiska czy z kuchni)

Czuciowcy- lubią się uczyć przez wykonywanie i bezpośrednie zaangażowanie, lubią czuć emocje, ruch, zapachy, smaki. Lubią wartkie zajęcia, najlepiej pamiętają to, co zrobili sami. Wyobraźnia ich pracuje w ruchu, muszą się ruszać, czymś poruszać, rzucać, manipulować, podskakiwać, biegać, aby dobrze się skupić nad treścią zajęć. Lubią bliski kontakt z drugim człowiekiem. Dobrze systematyzują swoją wiedzę w zabawach ruchowych (każdy, kto uważa, że rumpel to to samo, co ster- przebiega na drugą stronę..), odpytywaniach z rzucaniem (zadaje pytanie i rzuca do kogoś, kto ma na nie odpowiedzieć). Dobrze wpływają na nich metody polegające na odgrywaniu ról lub przeżywaniu (drama), ćwiczenia praktyczne, gry sytuacyjne.

Metody nauczania

Metody nauczania to celowo i systematycznie stosowany sposób pracy instruktora z kursantami, który umożliwia kursantom opanowanie wiedzy wraz z umiejętnością posługiwania się nią w praktyce, jak również rozwijanie ich zdolności i zainteresowań poznawczych.

Dobór metod nauczania zależy od:

- wieku uczestników zajęć;
- treści nauczania;
- celów zajęć;
- organizacji i środków, których zamierza użyć instruktor.

Ze względu na pojawianie się ciągle nowych metod, klasyfikacja nie jest ujednolicona.

Najczęściej przyjmuje się następujący podział:

- Metody oparte na słowie:
 - wykład;
 - opowiadanie;
 - pogadanka;
 - opis;
 - dyskusja;
 - praca z książką.
- Metody oparte na obserwacji i pomiarze:
 - pokaz;
 - pomiar.
- Metody oparte na praktycznej działalności:
 - laboratoryjna;
 - zajęć praktycznych.
- Metody aktywizujące:
 - burza mózgów;
 - sytuacyjna;
 - inscenizacji;
 - problemowa.

Inna klasyfikacja metod oparta na koncepcji wielostronnego nauczania-uczenia się
Wincentego Okonia:

- metody asymilacji wiedzy - uczenie się przez przyswajanie;
 - pogadanka
 - dyskusja
 - wykład
 - praca z książką
- metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy - uczenie się przez odkrywanie;
 - klasyczna metoda problemowa
 - metoda przypadków
 - metoda sytuacyjna
 - giełda pomysłów
 - mikronauczanie
 - gry dydaktyczne
- metody waloryzacyjne – uczenie się przez przeżywanie;
 - metody impresyjne
 - metody ekspresyjne
- metody praktyczne – uczenie się przez działanie;
 - metody ćwiczebne
 - metody realizacji zadań wytwórczych

Środki dydaktyczne – to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły kursantów, słuchaczy, uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania, pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

Podział środków dydaktycznych:

- Środki naturalne takie jak okazy z otoczenia przyrodniczego, kulturowego, społecznego, które bezpośrednio przedstawiają rzeczywistość

- Środki techniczne, które pokazują rzeczywistość w sposób pośredni:
 - wzrokowe:
 - przezrocza;
 - film;
 - rysunki;
 - fotografie;
 - ilustracje z czasopism, folderów itp.;
 - słuchowe:
 - nagrania magnetofonowe, płytowe;
 - audycje radiowe;
 - wzrokowo słuchowe:
 - programy telewizyjne;
 - multimedialne programy komputerowe;
 - automatyzujące:
 - maszyny dydaktyczne;
 - komputery.

- Środki symboliczne, przedstawiające rzeczywistość za pomocą słowa żywego i drukowanego (w tym podręczniki), znaków, rysunków technicznych, grafów, map.

Polecana bibliografia

1. M.Taraszkiewicz: Jak uczyć lepiej? Czyli refleksyjny praktyk w działaniu, CDN., Warszawa 2002
2. A.Wasilak: zabawy z chustą, Klanza 2002
3. Berne E.: W co grają ludzie, psychologia stosunków międzyludzkich. PWN 1994
4. De Bono E. Naucz się myśleć kreatywnie. Podręcznik twórczego myślenia dla dorosłych i dla dzieci. Prima 1995

5. Gudro M: Drama w szkole podstawowej. Lekcje języka polskiego- materiały metodyczne. CDN., 1994
6. Halin S. Jak mówić, aby nas słuchali. Petit 1994
7. Programowanie Neurolingwistyczne. Nowa technologia osiągania sukcesów. Medium 1996
8. Way B. Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży WSiP 1995
9. Domian R: Karty dialogowe do gier rozwijających wyobraźnię i kreatywność. Klanza 2002
10. Baer U. Gry dyskusyjne –materiały pomocnicze do pracy z grupą, Klanza 2003
11. Fisher F, Tees D: Poradnik szkoleniowy

kilka porad Wielkich Ludzi dla prowadzącego zajęcia

1. Myśl jak mędrcy, ale mów jak zwykli ludzie. Arystoteles
2. Jeden obraz wart jest tysiąca słów. Konfucjusz
3. Dając człowiekowi rybę, nakarmisz go przez jeden dzień; ucząc go, jak łowić ryby, nakarmisz go na całe życie. Anonim
4. Kiedy naprawdę włączysz się w burzę mózgów, iskra jednego umysłu, jak petarda, rozpali mnóstwo idei w innych. Alex Osborn
5. Ważniejsze, aby sprawnie myśleć, niż nałykać się prawdy o faktach. Edward de Bono
6. Ludzi zwykle bardziej przekonują przyczyny, które ustalili sami, niż te, które odkryli inni. Blaise Pascal
7. Słyszałem i zapomniałem. Widziałem i zapamiętałem. Zrobiłem i z rozumiałem. Konfucjusz
8. Albo warunki zmieniają się, umożliwiając spełnienie się wizji, albo wizja musi zostać skorygowana, by jej spełnienie stało się realne. Robert Fritz
9. Źle jest nie wiedzieć, jeszcze gorzej- nie chcieć wiedzie. Przysłowie afrykańskie
10. Jeśli chcesz zbudować statek, nie zwołuj ludzi i nie rozdzielaj zadań, lecz ucz ich tęsknoty za dalekim i niekończącym się morzem. Antoine de sant-Exupery
11. Prawdziwym sekretem sukcesu jest entuzjazm. Nazwałbym to podnieceniem. Lubię patrzeć jak praca podnieca ludzi. Walter P.Chrysler